

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

MACIEJ SZPUNAR

της 6ης Ιουνίου 2024¹

Υπόθεση C-230/23

Reprobel CV

κατά

Corpaco Belgium NV

[αίτηση του Ondernemingsrechtbank Gent Afdeling Gent (πρωτοδικείου επιχειρηματικών διαφορών της Γάνδης, τμήμα Γάνδης, Βέλγιο) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Διανοητική ιδιοκτησία – Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα – Οδηγία 2001/29/EK – Άρθρο 2 – Δικαίωμα αναπαραγωγής – Άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β' – Εξαιρέσεις και περιορισμοί – Αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση – Δίκαιη αποζημίωση – Άμεσο αποτέλεσμα – Οργανισμός στον οποίο έχει ανατεθεί η είσπραξη και κατανομή της δίκαιης αποζημίωσης – Δυνατότητα απευθείας επίκλησης οδηγίας έναντι του οργανισμού αυτού»

Εισαγωγή

1. Τα προδικαστικά ερωτήματα στην υπό κρίση υπόθεση θα μας οδηγήσουν στην εξέταση ενός από τα θεμελιώδη ζητήματα του δικαίου της Ένωσης, ήτοι του ζητήματος του άμεσου αποτελέσματος των διατάξεων των οδηγιών και της δυνατότητας επίκλησής τους στο πλαίσιο κάθετων σχέσεων, δηλαδή στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ ιδιώτη και κράτους μέλους. Το ζήτημα αυτό παραμένει αμφιλεγόμενο μολονότι ανάγεται στις ρίζες της έννομης τάξης της Ένωσης².

2. Η υπό κρίση υπόθεση αφορά δύο επιμέρους ζητήματα τα οποία ανακύπτουν συναφώς. Συγκεκριμένα, αφενός, πρόκειται για το ζήτημα εάν μπορεί να αναγνωριστεί άμεσο αποτέλεσμα στις προαιρετικού χαρακτήρα διατάξεις οδηγίας, τις οποίες όμως το οικείο κράτος μέλος έχει επιλέξει να εφαρμόσει. Επιπλέον, στην υπό κρίση υπόθεση, η εφαρμογή των διατάξεων αυτών έγινε, όπως προκύπτει ρητώς από τη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά τρόπο ο οποίος δεν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης. Αφετέρου, στην υπό κρίση υπόθεση τίθεται εκ νέου το ζήτημα της δυνατότητας επικλήσεως του άμεσου αποτελέσματος διατάξεως οδηγίας έναντι ιδιωτικού οργανισμού στον οποίο ένα κράτος μέλος έχει αναθέσει την εκτέλεση καθηκόντων προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η πολωνική.

² Βλ. πρόσφατη απόφαση της 11ης Απριλίου 2024, Gabel Industria Tessile και Canavesi (C-316/22, EU:C:2024:301), και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Ν. Αμιλίου στην υπόθεση Gabel Industria Tessile και Canavesi (C-316/22, EU:C:2023:885).

3. Είναι, όπως φαίνεται, αναγκαίο να αποσαφηνίσει το Δικαστήριο τη μέχρι τούδε νομολογία του σχετικά με τα δύο αυτά ζητήματα.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

4. Το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας³, έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

- α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους,
- β) στους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές, όσον αφορά την εγγραφή σε υλικό φορέα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους,
- γ) στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους,
- δ) στους παραγωγούς της πρώτης υλικής ενσωμάτωσης ταινιών σε φορέα, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους,
- ε) στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους, που μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής μετάδοσης.»

5. Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας αυτής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) αναπαραγωγή σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, εκτός από τις παρτιτούρες, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση,
- β) αναπαραγωγές σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση που συνεκτιμά την εφαρμογή ή όχι των τεχνολογικών μέτρων του άρθρου 6 στο συγκεκριμένο έργο ή άλλο υλικό».

³ ΕΕ 2001, L 167, σ. 10.

Το βελγικό δίκαιο

6. Το βελγικό δίκαιο, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, προέβλεπε αμοιβή για τις εξαιρέσεις από το δικαίωμα αναπαραγωγής στα άρθρα 59 και 60 του *wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten* (νόμου της 30ής Ιουνίου 1994 περί του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων)⁴. Η αμοιβή αυτή συνίστατο σε κατ' αποκοπήν ποσό υπολογιζόμενο βάσει του αριθμού των συσκευών αναπαραγωγής προστατευόμενων έργων και σε ποσό ανάλογο προς τον αριθμό των αντιγράφων των έργων αυτών.

7. Κατά το άρθρο 60α του νόμου αυτού, ο αρμόδιος για την είσπραξη και την κατανομή της εν λόγω αμοιβής οργανισμός είχε το δικαίωμα να ζητήσει τις σχετικές πληροφορίες από τις τελωνειακές αρχές, τις αρμόδιες για τον φόρο προστιθέμενης αξίας φορολογικές αρχές, τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, την υπηρεσία ελέγχου και διαμεσολάβησης του Υπουργείου Οικονομίας καθώς και, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας, από παρόμοιους αλλοδαπούς φορείς.

8. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 61 του εν λόγω νόμου, το ύψος της αμοιβής καθοριζόταν από το *koninklijk besluit van 30 oktober 1997 betreffende de vergoeding verschuldigd aan auteurs en uitgevers voor het kopiëren voor privégebruik of didactisch gebruik van werken die op grafische of op soortgelijke wijze zijn vastgelegd* (βασιλικό διάταγμα της 30ής Οκτωβρίου 1997 σχετικά με την αμοιβή των δημιουργών και των εκδοτών για την αναπαραγωγή έργων ενσωματωμένων σε έντυπο ή σε παρόμοιο υλικό φορέα για ιδιωτικούς ή διδακτικούς σκοπούς)⁵. Κατά το άρθρο 7 του διατάγματος αυτού, οι υπόχρεοι σε καταβολή της ως άνω αμοιβής όφειλαν να υποβάλλουν μηνιαίως, στον επιφορτισμένο με την είσπραξη της οργανισμό, δηλώσεις περιέχουσες τα στοιχεία που είναι αναγκαία για τον προσδιορισμό του οφειλέτη και τον καθορισμό του ποσού της οφειλόμενης αμοιβής βάσει του αριθμού των πωλούμενων συσκευών.

9. Δυνάμει του *koninklijk besluit van 15 oktober 1997 tot het belasten van een vennootschap met de inning en de verdeling van de vergoeding voor het kopiëren van werken die op grafische of soortgelijke wijze zijn vastgelegd* (βασιλικού διατάγματος της 15ης Οκτωβρίου 1997 περί καθορισμού του προσώπου στο οποίο ανατίθεται η είσπραξη και κατανομή της αμοιβής για την αναπαραγωγή έργων ενσωματωμένων σε έντυπο ή σε παρόμοιο υλικό φορέα)⁶, η είσπραξη και κατανομή της εν λόγω αμοιβής ανατέθηκε στη Reprobel.

Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, η διαδικασία και τα προδικαστικά ερωτήματα

10. Η Corasco Belgium NV, εταιρία του βελγικού δικαίου (στο εξής: Corasco), είναι διανομέας συσκευών πληροφορικής για επιχειρήσεις και καταναλωτές, συμπεριλαμβανομένων των συσκευών φωτοαντιγραφής, όπως τα φωτοαντιγραφικά μηχανήματα και οι σαρωτές. Ως εκ τούτου, είχε υποχρέωση καταβολής αμοιβής για την αναπαραγωγή των έργων.

11. Με την απόφαση *Hewlett-Packard Belgium*⁷, το Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 αντιτίθενται, κατ' αρχήν, σε ρύθμιση, όπως η βελγική ρύθμιση, η οποία συνδυάζει την κατ' αποκοπήν αμοιβή με την αναλογική

⁴ *Belgisch Staatsblad* της 27ης Ιουλίου 1994, σ. 19297.

⁵ *Belgisch Staatsblad* της 7ης Νοεμβρίου 1997, σ. 29874.

⁶ *Belgisch Staatsblad* της 7ης Νοεμβρίου 1997, σ. 29873.

⁷ Απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015 (C-572/13, στο εξής: απόφαση *Hewlett-Packard Belgium*, EU:C:2015:750).

αμοιβή, χωρίς ωστόσο να προβλέπει μηχανισμούς που να καθιστούν δυνατή την προσαρμογή του ύψους της αμοιβής στην πραγματική ζημία που υφίστανται οι δικαιούχοι⁸. Τον Μάρτιο του 2017 τέθηκαν σε ισχύ νέες διατάξεις του βελγικού δικαίου περί αμοιβής για την αναπαραγωγή έργων, οι οποίες συνάδουν με τη νομολογία που απορρέει από την ως άνω απόφαση.

12. Κατόπιν της εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως, η Coraso αρνήθηκε να εξοφλήσει τα τιμολόγια που της είχε αποστείλει η Reprobel βάσει των δηλώσεων που η πρώτη είχε υποβάλει για το χρονικό διάστημα από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Δεκέμβριο του 2016. Συγκεκριμένα, η Coraso φρονεί ότι, σύμφωνα με την απόφαση Hewlett-Packard Belgium, το βελγικό σύστημα αμοιβής για την αναπαραγωγή έργων ήταν, κατά την επίμαχη περίοδο, ασύμβατο προς το δίκαιο της Ένωσης.

13. Στις 16 Δεκεμβρίου 2020 η Reprobel ενήγαγε την Coraso, ζητώντας την καταβολή της καθυστερούμενης αμοιβής για την αναπαραγωγή έργων, πλέον τόκων, καθώς και την καταβολή αποζημιώσεως. Η υπόθεση παραπέμφθηκε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου λόγω της κατά τόπον αρμοδιότητάς του. Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, η Coraso υποστηρίζει ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 έχει άμεσο αποτέλεσμα και ότι η Reprobel είναι κρατικός φορέας έναντι του οποίου μπορεί να γίνει επίκληση του άμεσου αποτελέσματος της διάταξης αυτής. Η Reprobel αμφισβητεί την ορθότητα των δύο αυτών ισχυρισμών.

14. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Ondernemingsrechtbank Gent Afdeling Gent (πρωτοδικείο επιχειρηματικών διαφορών της Γάνδης, τμήμα Γάνδης, Βέλγιο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Συνιστά ένας οργανισμός όπως η Reprobel, στο μέτρο που το κράτος του έχει αναθέσει με βασιλικό διάταγμα την είσπραξη και κατανομή της δίκαιης αποζημιώσεως που εκείνο καθορίζει κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 και ασκεί εποπτεία επ' αυτού, οργανισμό έναντι του οποίου ιδιώτης δύναται να επικαλεστεί, προς υπεράσπισή του, ότι εθνικός κανόνας τον οποίο προβάλλει ο εν λόγω οργανισμός έναντι του ιδιώτη δεν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης;
- 2) Έχει σημασία για την απάντηση στο ερώτημα αυτό το γεγονός ότι η εποπτεία που ασκεί το κράτος επί του οργανισμού καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα εξής:
- την υποχρέωση του οργανισμού να διαβιβάζει πάντοτε στον αρμόδιο υπουργό αντίγραφα των αιτήσεων που αποστέλλει στους υπόχρεους αμοιβής για παροχή πληροφοριών οι οποίες είναι αναγκαίες τόσο για την είσπραξη όσο και για την κατανομή της αμοιβής για την αναπαραγωγή, ούτως ώστε ο υπουργός να παραμένει ενήμερος για τον τρόπο με τον οποίο ο οργανισμός ασκεί το δικαίωμά του εποπτείας και να μπορεί να κρίνει εάν είναι σκόπιμο να καθορίσει, με υπουργική απόφαση, το περιεχόμενο, τον αριθμό και τη συχνότητα των αιτήσεων παροχής πληροφοριών κατά τρόπον ώστε να εμποδίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο οι δραστηριότητες των προσώπων προς τα οποία απευθύνονται οι εν λόγω αιτήσεις·
 - την υποχρέωση του οργανισμού να ζητεί από τον εκπρόσωπο του υπουργού να απευθύνει αίτηση παροχής πληροφοριών αναγκαιών για την είσπραξη της αναλογικής αμοιβής για την αναπαραγωγή στους υπόχρεους αμοιβής, στους διανομείς, στους εμπόρους χονδρικής ή λιανικής πώλησεως, στις επιχειρήσεις χρηματοδοτικής μισθώσεως ή στις επιχειρήσεις

⁸ Απόφαση Hewlett-Packard Belgium (σημείο 4 του διατακτικού).

συντηρήσεως εξοπλισμού, όταν ο υπόχρεος αμοιβής δεν συνεργάζεται για την είσπραξη, ενώ ο οργανισμός υποχρεούται επίσης να διαβιβάζει αντίγραφο της αιτήσεως στον αρμόδιο υπουργό, προκειμένου αυτός να μπορεί να καθορίζει το περιεχόμενο, τον αριθμό και τη συχνότητα των αιτήσεων παροχής πληροφοριών κατά τρόπον ώστε να εμποδίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο οι δραστηριότητες των προσώπων προς τα οποία απευθύνονται οι εν λόγω αιτήσεις·

- την υποχρέωση του οργανισμού να υποβάλει προς έγκριση στον αρμόδιο υπουργό τους κανόνες για την κατανομή της αμοιβής για την αναπαραγωγή, καθώς και κάθε τροποποίηση που επιφέρει στους κανόνες αυτούς·
- την υποχρέωση του οργανισμού να υποβάλει προς έγκριση στον αρμόδιο υπουργό το έντυπο της δηλώσεως που έχει καταρτίσει, το οποίο δεν δύναται να εκδοθεί χωρίς την έγκρισή του;

3) Έχει επίσης σημασία για την απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα το γεγονός ότι ο οργανισμός διαθέτει τις ακόλουθες εξουσίες:

- την εξουσία να ζητεί όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την είσπραξη της αμοιβής για την αναπαραγωγή από όλους τους υπόχρεους αμοιβής ή εισφορών, τους διανομείς, τους εμπόρους χονδρικής ή λιανικής πώλησεως, τις επιχειρήσεις χρηματοδοτικής μισθώσεως ή τις επιχειρήσεις συντηρήσεως εξοπλισμού. Στο πλαίσιο αυτό, κάθε αίτηση πρέπει να συνοδεύεται πάντοτε από επισήμανση των ποινικών κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση μη τηρήσεως της ταχθείσας προθεσμίας ή παροχής ελλιπών ή ανακριβών πληροφοριών·
- την εξουσία να απαιτεί από κάθε υπόχρεο αμοιβής να παράσχει όλες τις πληροφορίες σχετικά με τα αναπαραγόμενα έργα που είναι αναγκαίες για την κατανομή της αμοιβής για την αναπαραγωγή·
- την εξουσία λήψεως όλων των αναγκαίων πληροφοριών για την εκτέλεση των καθηκόντων του από την Administratie der Douane en Accijnzen (διοίκηση τελωνείων και ειδικών φόρων καταναλώσεως), την Administratie van de btw (αρμόδια για τον ΦΠΑ διοικητική αρχή) και την Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (εθνική υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισως);

4) Έχει το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 άμεσο αποτέλεσμα;

5) Οφείλει το εθνικό δικαστήριο, κατόπιν αιτήματος ιδιώτη, να μην εφαρμόσει εθνικό κανόνα, εάν αυτός ο επιβαλλόμενος από το κράτος κανόνας αντίκειται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, ιδίως διότι ο ασυμβίβαστος προς το εν λόγω άρθρο κανόνας υποχρεώνει τον ιδιώτη να καταβάλει τέλη;»

15. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Απριλίου 2023. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι διάδικοι της κύριας δίκης, η Βελγική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι εν λόγω μετέχοντες στη διαδικασία και η Γαλλική Κυβέρνηση εκπροσωπήθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 6ης Μαρτίου 2024.

Ανάλυση

16. Το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει, εν προκειμένω, πέντε προδικαστικά ερωτήματα. Τα τρία πρώτα αφορούν το ζήτημα εάν ένας οργανισμός όπως η Reprobel μπορεί να θεωρηθεί ως φορέας κράτους μέλους, με αποτέλεσμα να είναι δυνατή η απευθείας επίκληση διάταξης της οδηγίας από ιδιώτη έναντι του οργανισμού αυτού. Τα δύο τελευταία προδικαστικά ερωτήματα αφορούν το κατά πόσον είναι δυνατή η απευθείας επίκληση του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29. Προτείνω να αρχίσω την ανάλυση εξετάζοντας τα δύο τελευταία προδικαστικά ερωτήματα.

Επί του τέταρτου και πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

17. Με το τέταρτο και πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 έχει άμεσο αποτέλεσμα, ούτως ώστε ένας ιδιώτης να μπορεί να το επικαλεστεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου προκειμένου να αποφύγει την καταβολή τέλους ως δίκαιης αποζημίωσης, όταν το τέλος αυτό εισπράττεται βάσει εθνικής ρυθμίσεως ασυμβίβαστης προς τις εν λόγω διατάξεις της οδηγίας 2001/29.

Επί της αρχής του αμέσου αποτελέσματος

18. Η αρχή του αμέσου αποτελέσματος των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης ανάγεται στα πρώτα στάδια εξελίξεως αυτού του νομικού συστήματος. Πράγματι, είναι ευρέως γνωστό ότι το Δικαστήριο καθιέρωσε την αρχή αυτή με την απόφαση van Gend & Loos⁹. Η εφαρμογή της αρχής του αμέσου αποτελέσματος των διατάξεων των οδηγιών που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις επιβεβαιώθηκε με την απόφαση van Duyn¹⁰. Το Δικαστήριο διατυπώνει πλέον την αρχή αυτή ως εξής:

«Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όταν οι διατάξεις οδηγίας είναι, από απόψεως του περιεχομένου τους, απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως ακριβείς, οι ιδιώτες μπορούν να τις επικαλούνται έναντι του κράτους μέλους ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, είτε σε περίπτωση κατά την οποία το κράτος μέλος παρέλειψε να τις μεταφέρει εμπροθέσμως στην εσωτερική έννομη τάξη είτε σε περίπτωση κατά την οποία τις μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη πλημμελώς [...].

Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι μια διάταξη του δικαίου της Ένωσης είναι, αφενός, απαλλαγμένη αιρέσεων όταν θεσπίζει υποχρέωση η οποία δεν συνοδεύεται από καμία επιφύλαξη και δεν απαιτείται για την εκτέλεσή της ή την επαγωγή των αποτελεσμάτων της η έκδοση κάποιας πράξεως, είτε των οργάνων της Ένωσης είτε των κρατών μελών, και, αφετέρου, είναι αρκούντως ακριβής ώστε να μπορούν να την επικαλεστούν οι ιδιώτες και να την εφαρμόσει το δικαστήριο όταν θεσπίζει υποχρέωση χωρίς αμφίσημη διατύπωση [...].

Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι, ακόμη και αν μια οδηγία αφήνει στα κράτη μέλη ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως κατά τη θέσπιση των λεπτομερειών εφαρμογής της, μια διάταξη της οδηγίας αυτής μπορεί να θεωρείται απαλλαγμένη αιρέσεων και ακριβής εφόσον επιβάλλει στα

⁹ Απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 1963 (26/62, EU:C:1963:1).

¹⁰ Απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 1974 (41/74, EU:C:1974:133).

κράτη μέλη, χωρίς αμφίσημη διατύπωση, συγκεκριμένη υποχρέωση επιτεύξεως αποτελέσματος και δεν συνοδεύεται από καμία αίρεση όσον αφορά την εφαρμογή του κανόνα τον οποίο θεσπίζει [...]»¹¹.

19. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να δοθεί η απάντηση στο τέταρτο και στο πέμπτο προδικαστικό ερώτημα.

Επί της εφαρμογής εν προκειμένω

20. Η Reprobel καθώς και η Βελγική και η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι, λαμβανομένου υπόψη του ευρέος περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κράτη μέλη κατά την οργάνωση του συστήματος δίκαιης αποζημίωσης του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, και της χρηματοδοτήσεώς της, οι διατάξεις αυτές δεν είναι απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως ακριβείς ώστε να έχουν άμεσο αποτέλεσμα βάσει της προπαρατεθείσας νομολογίας του Δικαστηρίου.

21. Η άποψη αυτή φαίνεται να επιδέχεται αμφισβήτηση υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία οι διατάξεις αυτές επιβάλλουν, στα κράτη μέλη που έχουν θεσπίσει τις προβλεπόμενες σε αυτές εξαιρέσεις από το δικαίωμα αναπαραγωγής, την υποχρέωση επίτευξης αποτελέσματος, όπερ σημαίνει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν την πραγματική είσπραξη της δίκαιης αποζημίωσης¹², η οποία υπολογίζεται σε συνάρτηση με τη ζημία που προκαλείται στους δικαιούχους¹³ και της οποίας την οικονομική επιβάρυνση πρέπει, κατ' αρχήν, να φέρουν οι τελικοί χρήστες¹⁴. Το Δικαστήριο δεν δυσκολεύθηκε συνεπώς να εξεύρει, στις επίμαχες διατάξεις, ακριβείς και απαλλαγμένους αιρέσεων κανόνες σχετικά με τη διαμόρφωση της προβλεπόμενης σε αυτές δίκαιης αποζημίωσης.

22. Εντούτοις, κατ' αρχάς και ανεξαρτήτως του ζητήματος αν η ίδια η υποχρέωση καταβολής δίκαιης αποζημίωσης πληροί τα κριτήρια του άμεσου αποτελέσματος που μνημονεύθηκαν στο σημείο 18 των παρουσών προτάσεων, το επιχείρημα των ως άνω μετεχόντων στη διαδικασία είναι, κατά τη γνώμη μου, παντελώς αλυσιτελές στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως. Και τούτο διότι κρίσιμο δεν είναι εν προκειμένω να κριθεί αν οι εν λόγω διατάξεις της οδηγίας 2001/29 έχουν άμεσο αποτέλεσμα *in abstracto*, αλλά σε σχέση με τη διαφορά της κύριας δίκης. Όμως η κύρια δίκη δεν αφορά το ζήτημα της καταβολής δίκαιης αποζημίωσης απευθείας βάσει των εν λόγω διατάξεων, αλλά το δικαίωμα της Corasco να αρνηθεί την καταβολή τέλους προοριζόμενου για τη χρηματοδότηση της αποζημίωσης αυτής, το οποίο εισπράττεται κατά τρόπο που δεν συνάδει με την οδηγία αυτή (στο εξής: επίδικο τέλος).

23. Όταν εξετάζεται το ζήτημα του άμεσου αποτελέσματος του δικαίου της Ένωσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κάθε κανόνας, ήτοι οι κανόνες που απορρέουν από τις διατάξεις του δικαίου αυτού, από τους οποίους οι ιδιώτες αντλούν συγκεκριμένα και ανεπιφύλακτα δικαιώματα έναντι του κράτους. Οι κανόνες αυτοί δεν πρέπει κατ' ανάγκη να προκύπτουν ευθέως από το γράμμα των διατάξεων, αλλά μπορούν, δυνάμει των διατάξεων αυτών, να συνάγονται ερμηνευτικώς, ιδίως διά της ερμηνείας του Δικαστηρίου. Πράγματι, όπως ορθώς παρατηρεί η Corasco, η ερμηνεία του Δικαστηρίου σε διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, στο πλαίσιο της προδικαστικής παραπομπής,

¹¹ Απόφαση της 8ης Μαρτίου 2022, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Άμεσο αποτέλεσμα) (C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψεις 17 έως 19).

¹² Απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2012, *Luksan* (C-277/10, EU:C:2012:65, σκέψη 106).

¹³ Απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2010, *Padawan* (C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψη 42).

¹⁴ Απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, *Stichting de ThuisKopie* (C-462/09, EU:C:2011:397, σκέψη 29).

αποσαφηνίζει και εξειδικεύει τη σημασία και τα αποτελέσματα των διατάξεων αυτών, όπως πρέπει να εκλαμβάνονται και να εφαρμόζονται από της θέσεώς τους σε ισχύ και, επομένως, η ερμηνεία αυτή πρέπει να ληφθεί υπόψη προκειμένου να καθοριστεί αν μια διάταξη είναι αρκούντως ακριβής ώστε να θεωρηθεί ότι έχει άμεσο αποτέλεσμα¹⁵.

24. Όσον αφορά δε τις διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, εξ αυτών απορρέουν, μεταξύ άλλων, τρεις κανόνες δικαίου. Πρώτον, η ευχέρεια των κρατών μελών να θεσπίζουν εξαιρέσεις από το δικαίωμα αναπαραγωγής τις οποίες προβλέπουν οι εν λόγω διατάξεις· ο κανόνας αυτός έχει προαιρετικό χαρακτήρα. Δεύτερον, η υποχρέωση πρόβλεψης δίκαιης αποζημίωσης για τους δικαιούχους του εν λόγω δικαιώματος αναπαραγωγής· ο κανόνας αυτός είναι δεσμευτικός για τα κράτη μέλη που έχουν θεσπίσει τις ως άνω εξαιρέσεις. Τέλος, τρίτον, ορισμένοι κανόνες που απορρέουν από τη νομολογία του Δικαστηρίου και θέτουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες πρέπει να ορίζεται η δίκαιη αποζημίωση. Τα κράτη μέλη δεν οφείλουν, συνεπώς, να θεσπίζουν στο εθνικό τους δίκαιο τις εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29. Εντούτοις, εάν το πράξουν, οφείλουν να προβλέψουν επίσης την προβλεπόμενη από τις εν λόγω διατάξεις δίκαιη αποζημίωση και δεσμεύονται από τους κανόνες που αφορούν τον καθορισμό και τη χρηματοδότηση της αποζημίωσης αυτής, οι οποίοι απορρέουν, κατά το Δικαστήριο, από τις διατάξεις αυτές.

25. Μεταξύ των εν λόγω κανόνων συγκαταλέγονται οι κανόνες αρνητικού χαρακτήρα τους οποίους έθεσε το Δικαστήριο με την απόφαση *Hewlett-Packard Belgium* όσον αφορά ειδικότερα τον τρόπο εισπράξεως του επίδικου τέλους στο Βέλγιο. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, δεν επιτρέπεται η χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημίωσης του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 με κατ' αποκοπήν αμοιβή και με αναλογική αμοιβή, όταν το ποσό της κατ' αποκοπήν αμοιβής υπολογίζεται αποκλειστικά βάσει της ταχύτητας με την οποία το μηχάνημα μπορεί να πραγματοποιήσει τις αντιγραφές και το ύψος της αναλογικής αμοιβής εξαρτάται από το αν ο οφειλέτης συνεργάστηκε για την είσπραξη της αμοιβής αυτής, το δε εξεταζόμενο σύστημα στο σύνολό του δεν διαθέτει μηχανισμούς, ιδίως επιστροφής χρημάτων, που να επιτρέπουν τη συμπληρωματική εφαρμογή των κριτηρίων της πραγματικής ζημίας και της ζημίας που προκύπτει κατ' αποκοπήν ως προς τις διάφορες κατηγορίες χρηστών¹⁶. Τα χαρακτηριστικά του προπεριγραφόμενου τέλους αντιστοιχούν στα χαρακτηριστικά του επίδικου τέλους. Αυτούς τους κανόνες, όπως προκύπτουν από την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 εκ μέρους του Δικαστηρίου, επικαλείται η *Coraso* και το άμεσο αποτέλεσμα των κανόνων αυτών αποτελεί το αντικείμενο του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος.

26. Δεν χωρεί αμφιβολία ότι οι ως άνω κανόνες είναι απαλλαγμένοι αιρέσεων για το κράτος μέλος που έχει θεσπίσει τις προβλεπόμενες στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 εξαιρέσεις από το δικαίωμα αναπαραγωγής. Παραμένει ωστόσο το ζήτημα αν οι κανόνες αυτοί είναι αρκούντως ακριβείς ώστε να θεωρηθεί ότι έχουν άμεσο αποτέλεσμα.

27. Κατά την εκτίμηση των κανόνων του δικαίου της Ένωσης υπό το πρίσμα του αρκούντως ακριβούς χαρακτήρα τους, το Δικαστήριο εξετάζει τον κύκλο των δικαιούχων και των υπόχρεων βάσει αυτών καθώς και το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτούς¹⁷. Θα αρχίσω από το τελευταίο αυτό σημείο.

¹⁵ Πρβλ. αποφάσεις της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, *Microsoft Mobile Sales International* κ.λπ. (C-110/15, EU:C:2016:717, σκέψη 59), και της 6ης Σεπτεμβρίου 2018, *Hampshire* (C-17/17, EU:C:2018:674, σκέψεις 58 έως 60).

¹⁶ Απόφαση *Hewlett-Packard Belgium* (σημείο 4 του διατακτικού).

¹⁷ Πρβλ. απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2018, *Hampshire* (C-17/17, EU:C:2018:674, σκέψη 56).

28. Οι επίμαχοι κανόνες δικαίου απαγορεύουν στα κράτη μέλη να θεσπίζουν τέλη για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, τα οποία έχουν χαρακτηριστικά όπως τα περιγραφόμενα στο σημείο 4 του διατακτικού της αποφάσεως *Hewlett-Packard Belgium*. Το Δικαστήριο έχει κρίνει με την απόφαση *van Gend & Loos*¹⁸ ότι μια τέτοια απαγόρευση, και επομένως η υποχρέωση του κράτους μέλους να μην ενεργήσει κατ' αυτόν τον τρόπο, ενδέχεται να απονέμει θετικά δικαιώματα στους ιδιώτες.

29. Όσον αφορά το τέλος που προορίζεται για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημίωσης, οι ιδιώτες δικαιούνται να μην καταβάλουν την οικονομική επιβάρυνση που συνεπάγεται ένα τέτοιο τέλος, εάν αυτό εισπράττεται κατά παραβίαση των αρχών που απορρέουν, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29¹⁹. Είναι αληθές ότι το Δικαστήριο έχει υπογραμμίσει, στη μέχρι τούδε νομολογία του, την ανάγκη πρόβλεψης στο σύστημα δίκαιης αποζημίωσης ενός δικαιώματος επιστροφής τελών τα οποία καταβλήθηκαν αχρεωστήτως για τη χρηματοδότηση μιας τέτοιας αποζημίωσης. Ωστόσο, είναι προφανές, κατά τη γνώμη μου, ότι οι ιδιώτες έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν την καταβολή ενός τέτοιου τέλους, όταν αυτό δεν έχει ακόμη καταβληθεί, καθώς και ότι από την εκδοθείσα απόφαση του Δικαστηρίου προκύπτει σαφώς ότι το εθνικό σύστημα καθορισμού της δίκαιης αποζημίωσης δεν συνάδει με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/29, εκτίμηση η οποία έχει επιβεβαιωθεί με αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων. Πράγματι, θα ήταν παράλογο να υποχρεωθεί, σε μια τέτοια περίπτωση, ο ενδιαφερόμενος να καταβάλει το εν λόγω τέλος αναμένοντας στη συνέχεια την επιστροφή του, όπερ θα καθιστούσε υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που του παρέχουν οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης.

30. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β' της οδηγίας 2001/29, όπως έχουν ερμηνευθεί με την απόφαση *Hewlett-Packard Belgium*, κατοχυρώνουν υπέρ των ιδιωτών ένα ανεπιφύλακτο και αρκούντως σαφές δικαίωμα αρνήσεως καταβολής του τέλους που προορίζεται για τη χρηματοδότηση της προβλεπόμενης από τις διατάξεις αυτές δίκαιης αποζημίωσης, όταν το τέλος αυτό έχει χαρακτηριστικά όπως τα περιγραφόμενα στο σημείο 4 του διατακτικού της εν λόγω αποφάσεως.

31. Ο δε κύκλος των προσώπων που δικαιούνται να αρνηθούν μια τέτοια καταβολή είναι επίσης οριοθετημένος με ακρίβεια, ήτοι πρόκειται για κάθε υπόχρεο καταβολής του εν λόγω τέλους. Επίσης, δεν χωρεί αμφιβολία ως προς τον προσδιορισμό του υπόχρεου καταβολής. Πράγματι, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να θεσπίζουν στις έννομες τάξεις τους, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, τις εξαιρέσεις από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπει η διάταξη αυτή και οφείλουν επίσης να προβλέπουν, στο πλαίσιο αυτό, μια δίκαιη αποζημίωση και ένα σύστημα χρηματοδότησης της αποζημίωσης αυτής. Επομένως, τα κράτη μέλη είναι κατ' ανάγκην τα υποκείμενα κάθε υποχρέωσης, θετικής ή αρνητικής, συνδεδεμένης με τη θέσπιση ενός τέτοιου συστήματος και απορρέουσας από τη νομολογία του Δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένης της απαγορεύσεως εισπράξεως τελών τα οποία δεν συνάδουν με τις εν λόγω διατάξεις της οδηγίας 2001/29.

32. Εν προκειμένω, από την απόφαση *Hewlett-Packard Belgium* προέκυπτε σαφώς ότι η θεσπίζουσα το επίδικο τέλος βελγική νομοθεσία, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεν ήταν σύμφωνη προς το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, όπερ είχε ως αποτέλεσμα την

¹⁸ Απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 1963 (26/62, EU:C:1963:1).

¹⁹ Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση *Hewlett-Packard Belgium* (σκέψεις 85 έως 87) και απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, *Microsoft Mobile Sales International* κ.λπ. (C-110/15, EU:C:2016:717, σκέψεις 37, 54 και 55).

τροποποίηση της εν λόγω νομοθεσίας. Επομένως, οι εν λόγω διατάξεις της οδηγίας, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, είναι αρκούντως ακριβείς και απαλλαγμένες αιρέσεων ώστε να μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι εθνικές διατάξεις δεν συνάδουν με αυτές²⁰. Όπως ορθώς υποστηρίζει η Corasco, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να μην εφαρμόσει τις εν λόγω εθνικές διατάξεις και να αποφανθεί ότι το στηριζόμενο σε αυτές αίτημα της Reprobel είναι αβάσιμο.

Απάντηση στα ερωτήματα

33. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω να δοθεί στο τέταρτο και στο πέμπτο προδικαστικό ερώτημα η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 έχει άμεσο αποτέλεσμα και, ως εκ τούτου, ένας ιδιώτης μπορεί να το επικαλεστεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου προκειμένου να αποφύγει την καταβολή τέλους ως δίκαιης αποζημίωσης, όταν το τέλος αυτό εισπράττεται βάσει εθνικής ρυθμίσεως η οποία δεν συνάδει με τις εν λόγω διατάξεις της οδηγίας 2001/29, συμπεριλαμβανομένης της σχετικής με την ερμηνεία των διατάξεων αυτών νομολογίας του Δικαστηρίου.

34. Στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης, τούτο προϋποθέτει βεβαίως ότι η Reprobel μπορεί να θεωρηθεί ως φορέας του βελγικού κράτους και, επομένως, πρέπει τώρα να εξεταστούν τα τρία πρώτα προδικαστικά ερωτήματα.

Επί του πρώτου, του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

35. Με το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία προτείνω να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται απευθείας τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, προκειμένου να αποκλείσουν την εφαρμογή εθνικών διατάξεων που αντίκεινται στο δίκαιο αυτό, έναντι οργανισμού στον οποίο ένα κράτος μέλος έχει αναθέσει την είσπραξη τελών για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημίωσης κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, καθώς και την καταβολή της αποζημίωσης αυτής στους δικαιούχους, ο οποίος οργανισμός διαθέτει ειδικές εξουσίες για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

36. Στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν αμφισβητείται ότι η Reprobel δεν αποτελεί όργανο του βελγικού κράτους. Εντούτοις, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι ιδιώτες έχουν τη δυνατότητα να επικαλούνται απευθείας τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης όχι μόνον έναντι των κρατών μελών και των οργάνων τους *stricto sensu*, αλλά και, μεταξύ άλλων, έναντι οργανισμών που εκτελούν καθήκοντα προς το δημόσιο συμφέρον και έχουν εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες²¹. Επίσης, δεν είναι αναγκαίο οι οργανισμοί αυτοί να υπόκεινται στην εποπτεία ή στον έλεγχο του κράτους²².

²⁰ Ειδικότερα, η προϋπόθεση για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών πληρούται στο μέτρο που το Βασίλειο του Βελγίου εισήγαγε στο εθνικό του δίκαιο τις προβλεπόμενες στις εν λόγω διατάξεις εξαιρέσεις από το δικαίωμα αναπαραγωγής.

²¹ Βλ. αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1990, Foster κ.λπ. (C-188/89, στο εξής: απόφαση Foster, EU:C:1990:313, σκέψη 20), και της 10ης Οκτωβρίου 2017, Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745, σκέψεις 33 και 34). Πρόκειται για τα λεγόμενα «κριτήρια της απόφασης Foster».

²² Βλ. απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2017, Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745, σκέψεις 27 έως 29).

37. Οι γενικοί εισαγγελείς E. Sharpston²³ και N. Αιμιλίου²⁴ ανέλυσαν προσφάτως τα κριτήρια αυτά. Δεν θα επαναλάβω στο σημείο αυτό τις πολύ ενδιαφέρουσες θεωρητικές εκτιμήσεις τους επί του θέματος –παραπέμπω συναφώς στις προτάσεις τους. Θα περιοριστώ, αντιθέτως, στην εξέταση των ζητημάτων που συνδέονται με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως.

Επί της εκτέλεσης καθηκόντων προς το δημόσιο συμφέρον

38. Η Reprobel δεν είναι οργανισμός δημοσίου δικαίου ούτε ελέγχεται από το βελγικό κράτος, ούτως ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι ανήκει διαρθρωτικά σε αυτό. Πρέπει επομένως να εξεταστεί αν εκτελεί καθήκοντα προς το δημόσιο συμφέρον και αν διαθέτει, προς τούτο, εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.

39. Όπως προανέφερα, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να θεσπίζουν στις έννομες τάξεις τους, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, τις εξαιρέσεις από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπει η διάταξη αυτή και οφείλουν επίσης να προβλέπουν, στο πλαίσιο αυτό, μια δίκαιη αποζημίωση και ένα σύστημα χρηματοδότησης της αποζημίωσης αυτής²⁵. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, κατ' αρχήν, την οικονομική επιβάρυνση για την εν λόγω χρηματοδότηση φέρουν οι τελικοί χρήστες που δικαιούνται να επικαλεστούν τις εξαιρέσεις αυτές. Εντούτοις, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών δυσχερειών εντοπισμού των τελικών χρηστών, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ένα σύστημα στο πλαίσιο του οποίου την επιβάρυνση αυτή φέρουν οι παραγωγοί ή οι διανομείς συσκευών και υποθεμάτων που καθιστούν δυνατή την αναπαραγωγή έργων και άλλων αντικειμένων τα οποία προστατεύονται από το δικαίωμα αναπαραγωγής ή οι πάροχοι υπηρεσιών αναπαραγωγής, οι οποίοι μετακυλίουں την ως άνω οικονομική επιβάρυνση στους τελικούς χρήστες, περιλαμβάνοντάς την προφανώς στην τιμή των εν λόγω συσκευών και υποθεμάτων ή υπηρεσιών²⁶.

40. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται επίσης ότι η ζημία την οποία υφίστανται οι δικαιούχοι του δικαιώματος αναπαραγωγής είναι σε μεγάλο βαθμό υποθετική, ιδίως όσον αφορά την εξαίρεση του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29. Πράγματι, θα ήταν εξαιρετικά δυσχερές για τον δικαιούχο να επικαλεστεί το δικαίωμα αυτό για πράξεις που τελούν οι χρήστες στον ιδιωτικό τομέα και τις οποίες θεωρούν ως φυσικό τρόπο χρήσης αντιγράφου του έργου, το οποίο έχει αποκτηθεί νομίμως. Επομένως, η θέσπιση των εν λόγω εξαιρέσεων από το δικαίωμα αναπαραγωγής εντάσσεται στο πλαίσιο δημόσιας πολιτικής. Στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής, το κράτος, αφενός, νομιμοποιεί τις πράξεις που θα τελούσαν οι χρήστες ούτως ή άλλως, ανεξαρτήτως της νομιμότητάς τους, λαμβανομένης υπόψη της μικρής πιθανότητας εντοπισμού τους και στοιχειοθέτησης ευθύνης. Αφετέρου, παρέχει στους δικαιούχους έσοδα τα οποία θα ήταν στην πλειονότητα των περιπτώσεων πολύ δύσκολο να αποκτηθούν απευθείας από τους χρήστες.

41. Το ούτως εισπραττόμενο τέλος συνιστά τέλος του δημόσιου τομέα, το οποίο επιβάλλεται επί συσκευών αναπαραγωγής και υποθεμάτων και βαρύνει όλους τους αγοραστές τέτοιων συσκευών και υποθεμάτων ή τους λήπτες τέτοιων υπηρεσιών, οι οποίοι μπορούν να επικαλεστούν τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας

²³ Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Farrell (C-413/15, EU:C:2017:492, σημεία 35 έως 54 και 130 έως 147).

²⁴ Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα N. Αιμιλίου στην υπόθεση Gabel Industria Tessile και Canavesi (C-316/22, EU:C:2023:885, σημεία 33 έως 47).

²⁵ Σημείο 31 των παρουσών προτάσεων.

²⁶ Απόφαση Hewlett-Packard Belgium (σκέψεις 69 και 70 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

2001/29²⁷. Επομένως, η είσπραξη του δεν εξαρτάται από το κατά πόσον οι χρήστες έκαναν όντως χρήση των εξαιρέσεων αυτών. Πράγματι, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, τεκμαίρεται ότι οι χρήστες κάνουν χρήση όλων των δυνατοτήτων που διαθέτουν συναφώς²⁸. Εναπόκειται δε στα κράτη μέλη, τα οποία καθορίζουν το ύψος του τέλους που επιβάλλεται επί των συσκευών και υποθεμάτων, να ορίσουν το εν λόγω τέλος σε τέτοιο επίπεδο ώστε τα έσοδα που προκύπτουν από αυτό να αντισταθμίζουν την πραγματική ζημία που υφίστανται οι δικαιούχοι του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων λόγω της εφαρμογής των εξαιρέσεων αυτών²⁹.

42. Επομένως, δεν πρόκειται εδώ για αμοιβαία ανταλλαγή παροχών μεταξύ των τελικών χρηστών και των δικαιούχων, αλλά για ρύθμιση ισχύουσα *erga omnes*, δυνάμει της οποίας κάθε πρόσωπο το οποίο αφορούν οι επίμαχες εξαιρέσεις έχει το δικαίωμα να προβαίνει σε πράξεις που εμπίπτουν στις εξαιρέσεις του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29. Οι δε δικαιούχοι λαμβάνουν, στο πλαίσιο αυτό, αποζημίωση για τη ζημία που υφίστανται, η οποία υπολογίζεται κατ' αποκοπήν και χρηματοδοτείται από τα τέλη που καταβάλλουν όλοι οι αγοραστές συσκευών και υποθεμάτων αναπαραγωγής ή οι λήπτες υπηρεσιών αναπαραγωγής που δικαιούνται να τύχουν των εν λόγω εξαιρέσεων. Επομένως, η είσπραξη ενός τέτοιου τέλους και η καταβολή δίκαιης αποζημίωσης στους δικαιούχους αποτελούν σκοπούς δημοσίου συμφέροντος.

43. Και για τον λόγο αυτό, το επιχείρημα της Reprobel ότι ενεργεί ως εταιρία συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων είναι αλυσιτελές. Η εταιρία αυτή μπορεί να ενεργεί *επίσης* ως εταιρία συλλογικής διαχείρισης. Παραμένει, εντούτοις, γεγονός ότι, εισπράττοντας το επίδικο τέλος και καταβάλλοντας δίκαιη αποζημίωση, η ως άνω εταιρία εκτελεί καθήκοντα προς το δημόσιο συμφέρον και δεν ασκεί τη διαχείριση αποκλειστικών δικαιωμάτων. Πράγματι, οι δικαιούχοι των δικαιωμάτων του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων δεν της αναθέτουν εκουσίως³⁰ τη διαχείριση του δικαιώματος αναπαραγωγής, καθόσον το δικαίωμα αυτό απλούστατα δεν υφίσταται, στο μέτρο που καλύπτεται από τις εν λόγω εξαιρέσεις. Οι δε χρήστες δεν *αμείβουν* τους δικαιούχους για την πραγματική χρήση των έργων ή άλλων προστατευόμενων αντικειμένων, διότι η χρήση αυτή είναι δωρεάν, αλλά χρηματοδοτούν, υπό τη μορφή έμμεσου φόρου, την *αποζημίωση* των δικαιούχων για την απώλεια αποκλειστικών δικαιωμάτων³¹.

44. Για τον ίδιο λόγο είναι εσφαλμένη η άποψη της Γαλλικής Κυβέρνησης ότι η Reprobel δεν εκτελεί καθήκοντα προς το δημόσιο συμφέρον, αλλά ενεργεί για το ιδιωτικό συμφέρον των δικαιούχων δικαιωμάτων του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων. Πράγματι, οι προβλεπόμενες στις εν λόγω διατάξεις της οδηγίας 2001/29 εξαιρέσεις από το δικαίωμα αναπαραγωγής έχουν θεσπιστεί για το δημόσιο συμφέρον και αποσκοπούν στην καθιέρωση ενός καθολικού δικαιώματος των φυσικών προσώπων να αντιγράφουν έργα και άλλα προστατευόμενα αντικείμενα για προσωπική χρήση, χωρίς να είναι αναγκαία η συναίνεση των δικαιούχων.

²⁷ Όσον αφορά το ζήτημα αυτό, το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', διαφέρει από εκείνο του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29. Η εξαίρεση του στοιχείου β' αφορά μόνον τα φυσικά πρόσωπα που πραγματοποιούν αναπαραγωγές για ιδιωτική χρήση, ενώ η εξαίρεση που προβλέπεται στο στοιχείο α' καλύπτει όλες τις κατηγορίες χρηστών και αφορά αναπαραγωγές για οποιονδήποτε σκοπό (βλ. απόφαση *Hewlett-Packard Belgium*, σκέψεις 30 έως 34).

²⁸ Πρβλ. απόφαση *Hewlett-Packard Belgium* (σκέψεις 36 και 85 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

²⁹ Απόφαση *Hewlett-Packard Belgium* (σκέψη 72 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

³⁰ Ούτε κατά τρόπο δεσμευτικό, όπως στην περίπτωση που ο νόμος προβλέπει υποχρεωτική συλλογική διαχείριση.

³¹ Οι οποίοι υφίστανται ζημία λόγω των συγκεκριμένων εξαιρέσεων από το επίμαχο αποκλειστικό δικαίωμα, όπερ δεν συμβαίνει στην περίπτωση εκμεταλλεύσεως του δικαιώματος αυτού επ' αμοιβή (βλ., ως πλέον πρόσφατη, απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2022, *Ametic*, C-263/21, EU:C:2022:644, σκέψη 68).

Αντιθέτως, η δίκαιη αποζημίωση που χορηγείται στους δικαιούχους αποτελεί απόρροια του δικαιώματος αυτού και αποσκοπεί στη διασφάλιση δίκαιης ισορροπίας μεταξύ των εμπλεκομένων συμφερόντων, όπερ εμπίπτει ασφαλώς στη σφαίρα του δημοσίου συμφέροντος.

Επί των εξαιρετικών εξουσιών

45. Όσον αφορά τις εξαιρετικές εξουσίες ενός οργανισμού όπως η Reprobel σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες, τέτοια εξουσία συνιστά και η αξίωση καταβολής του επίδικου τέλους από τους κατασκευαστές και τους διανομείς συσκευών και υποθεμάτων που χρησιμοποιούνται για την αναπαραγωγή. Στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών που βασίζονται στην ισότητα των μερών, το δικαίωμα πληρωμής συνδέεται πάντοτε με συγκεκριμένο νομικό γεγονός, όπως μια σύμβαση, αδικοπραξία ή άλλο γεγονός που δημιουργεί μια έννομη σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων ονομαστικώς προσδιορισμένων προσώπων. Αντιθέτως, ο οργανισμός που δικαιούται να εισπράττει το επίδικο τέλος έχει αυτοδικαίως αξίωση καταβολής του από κάθε πρόσωπο το οποίο ανήκει σε κύκλο υποχρέων καθοριζόμενο αφηρημένα. Επομένως, πρόκειται για εξουσία πηγάζουσα από το *imperium* του κράτους.

46. Τούτου λεχθέντος, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της κατάστασης στην οποία βρίσκεται ένας τέτοιος οργανισμός και εκείνης των ως άνω παραγωγών και διανομέων, οι οποίοι έχουν πράγματι μόνον τη δυνατότητα να μετακυλίσουν συμβατικώς στους πελάτες τους την οικονομική επιβάρυνση εκ του εν λόγω τέλους επί της τιμής των πωλούμενων συσκευών και υποθεμάτων. Ομοίως, κάθε πωλητής οποιουδήποτε προϊόντος έχει, υπό την επιφύλαξη βεβαίως των συνθηκών της αγοράς, τη δυνατότητα να αντισταθμίσει στην τιμή του προϊόντος το κόστος κατασκευής ή αγοράς του καθώς και τις δημόσιες επιβαρύνσεις, όπως ιδίως οι έμμεσοι φόροι. Επομένως, στο μέτρο που οι κατασκευαστές και διανομείς μετέχουν στην εκτέλεση καθηκόντων προς το δημόσιο συμφέρον, ενεργούν από νομικής απόψεως μόνον ως υπόχρεοι εκτέλεσης ορισμένων παροχών χωρίς να διαθέτουν καμία εξαιρετική εξουσία σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.

47. Συναφώς, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός που επικαλούνται η Reprobel και η Βελγική Κυβέρνηση ότι το ύψος του επίδικου τέλους δεν ορίζεται από την εταιρία αυτή αλλά από τις δημόσιες αρχές. Η εκτέλεση καθηκόντων προς το δημόσιο συμφέρον δεν σημαίνει ότι ο οργανισμός που εκτελεί τα καθήκοντα αυτά καθορίζει ο ίδιος «από το Α έως το Ω» όλες τις πτυχές των εν λόγω καθηκόντων ή ότι οι ειδικές εξουσίες που διαθέτει πρέπει να ασκούνται κατά τη διακριτική του ευχέρεια. Αντιθέτως, η εκτέλεση των *ανατιθέμενων* καθηκόντων προϋποθέτει, εξ ορισμού, ότι ο αναθέτων το καθήκον καθορίζει τα όρια της δράσης του εκτελούντος αυτό. Ο περιορισμός από δημόσια αρχή της ελευθερίας δράσης ενός οργανισμού στον οποίο έχει ανατεθεί η εκτέλεση καθηκόντων προς το δημόσιο συμφέρον επιβεβαιώνει κατά μείζονα λόγο ότι ο οργανισμός αυτός ενεργεί εξ ονόματος του κράτους και αποτελεί κρατικό φορέα κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου περί άμεσης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

48. Το επιχείρημα αυτό αποτελεί εξάλλου, κατά το κοινώς λεγόμενο, «δίκαιο μαχαίρι» διότι, αν θεωρηθεί ότι η Reprobel αποτελεί απλώς τον εκτελεστή των κανόνων που έχει θεσπίσει το βελγικό κράτος και δεν διαθέτει ίδια εξουσία συναφώς, η διαφορά της κύριας δίκης θα έπρεπε κατά μείζονα λόγο να θεωρηθεί ως κάθετη διαφορά, μεταξύ της Corasco και του κράτους αυτού. Πράγματι, όπως ορθώς παρατηρεί η εν λόγω εταιρία, θα ήταν εντελώς παράλογο ο Βασιλέυς (ήτοι: το Βελγικό Δημόσιο) να μην μπορεί να εισπράξει το επίδικο τέλος, ενώ μπορεί να το εισπράξει η Reprobel η οποία απλώς εκτελεί τις εντολές του.

49. Η εξουσία που διαθέτει η Reprobel να αξιώνει, κατά τρόπο νομικά δεσμευτικό, την καταβολή του επίδικου τέλους συνιστά εξαιρετική εξουσία σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες, εξουσία η οποία, αφ' εαυτής, αρκεί, κατά τη γνώμη μου, για να χαρακτηριστεί η εταιρία αυτή ως φορέας του βελγικού κράτους. Είναι σημαντικό, συναφώς, το γεγονός ότι η εξουσία αυτή απορρέει ευθέως από τον νόμο και όχι από τις ατομικές έννομες σχέσεις της εν λόγω εταιρίας με τους υπόχρεους καταβολής.

50. Προς εκτέλεση των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί προς το δημόσιο συμφέρον, η Reprobel διαθέτει, επίσης, ορισμένες ειδικές εξουσίες ενημέρωσης. Πρώτον, δικαιούται να ζητήσει τόσο από τους υπόχρεους καταβολής του επίδικου τέλους όσο και από τους λοιπούς επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην αγορά των συσκευών αναπαραγωγής (όπως οι επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν τη συντήρηση τέτοιων συσκευών) να της παράσχουν όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για τον εντοπισμό των οφειλετών και τον καθορισμό των ποσών που αυτοί οφείλουν. Τα πρόσωπα αυτά υποχρεούνται να παρέχουν τις εν λόγω πληροφορίες επ' απειλή ποινικών κυρώσεων.

51. Η εξουσία αυτή είναι εξαιρετική σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες. Πράγματι, ουδείς υποχρεούται, υπό κανονικές συνθήκες, να παρέχει, επ' απειλή κυρώσεων, πληροφορίες σε τρίτους σχετικά με την οικονομική του δραστηριότητα ή, κατά μείζονα λόγο, σχετικά με την οικονομική δραστηριότητα τρίτου. Αντιθέτως, τέτοιες πληροφορίες προστατεύονται συχνά ως επιχειρηματικό απόρρητο και η υποχρέωση γνωστοποίησής τους υφίσταται μόνο σε ειδικές περιπτώσεις και δυνάμει ειδικών διατάξεων, για παράδειγμα σε φορολογικές υποθέσεις ή σε περιπτώσεις λογιστικού ελέγχου, ή στο πλαίσιο έννομης σχέσης ενός ιδιώτη με άλλη συγκεκριμένη οντότητα.

52. Επομένως, στερείται λυσιτέλειας το επιχείρημα της Βελγικής Κυβέρνησης ότι η κατάσταση της Reprobel πρέπει να συγκριθεί με εκείνη τράπεζας η οποία μπορεί επίσης να ζητήσει εμπεριστατωμένες πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση των πελατών της. Η διαφορά έγκειται ακριβώς στο γεγονός ότι μια τράπεζα μπορεί να ζητήσει τέτοιου είδους πληροφορίες μόνον από τους πελάτες της οι οποίοι έχουν οικειοθελώς συνάψει ή σχεδιάζουν να συνάψουν σύμβαση μαζί της, η δε μόνη κύρωση σε περίπτωση μη παροχής των πληροφοριών αυτών μπορεί να είναι η μη σύναψη ή η καταγγελία της σύμβασης³². Ωστόσο, καμία τράπεζα δεν έχει την εξουσία να ζητεί οιαδήποτε πληροφορία από πρόσωπα με τα οποία δεν έχει καμία έννομη σχέση. Αντιθέτως, οι κατασκευαστές και οι διανομείς συσκευών και υποθεμάτων αναπαραγωγής υποχρεούνται εκ του νόμου να παρέχουν πληροφορίες στη Reprobel, χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί ότι έχουν οιαδήποτε έννομη σχέση με αυτήν.

53. Ομοίως, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι, όπως υποστηρίζουν η Reprobel και η Βελγική Κυβέρνηση, η εταιρία αυτή δεν έχει την εξουσία να επιβάλλει κυρώσεις σε όσους δεν τηρούν την υποχρέωσή τους για παροχή πληροφοριών. Τα κριτήρια της απόφασης Foster δεν απαιτούν ο φορέας στον οποίο έχουν ανατεθεί καθήκοντα προς το δημόσιο συμφέρον να διαθέτει όλες τις εξουσίες που κανονικά διαθέτουν οι κρατικές αρχές, συμπεριλαμβανομένης της εξουσίας επιβολής κυρώσεων. Η μη τήρηση των υποχρεώσεων παροχής πληροφοριών στη Reprobel επισύρει, σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, ποινικές κυρώσεις τις οποίες, ως εκ της φύσεώς τους, είναι αρμόδια να επιβάλλουν μόνον τα δικαστήρια. Αντιθέτως, η ύπαρξη κυρώσεων καθεαυτήν καταδεικνύει τον εξαιρετικό χαρακτήρα των εν λόγω εξουσιών της εταιρίας αυτής.

³² Η παροχή ψευδών πληροφοριών μπορεί να θεωρηθεί απάτη και να στοιχειοθετήσει αστική ή ποινική ευθύνη. Ωστόσο, η υποχρέωση παροχής πληροφοριών απορρέει πάντοτε από την έννομη σχέση που συνδέει τον πελάτη με την τράπεζα.

54. Δεύτερον, η Reprobel έχει την εξουσία να ζητεί από τις τελωνειακές και φορολογικές αρχές και από τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης τις αναγκαίες πληροφορίες για την εκτέλεση των καθηκόντων της. Η εξουσία αυτή είναι επίσης εξαιρετική σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες. Πράγματι, ακόμη και υπό τις πιο διαφανείς συνθήκες της κοινωνικής ζωής, δεν προβλέπεται η δυνατότητα των ιδιωτών να ζητούν από τα ως άνω όργανα πληροφορίες σχετικά με άλλα πρόσωπα, πλην των κατ' αρχήν μη εμπιστευτικών πληροφοριών, όπως είναι για παράδειγμα η εγγραφή στο μητρώο του φόρου προστιθέμενης αξίας. Τέτοιου είδους πληροφορίες δεν αρκούν, ωστόσο, για την εκτέλεση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στη Reprobel και πρέπει, επομένως, να πρόκειται για πιο εκτεταμένες πληροφορίες, όπως ο όγκος των εισαγωγών συσκευών ή υποθεμάτων αναπαραγωγής ή ο κύκλος των εργασιών των παραγωγών ή διανομέων τέτοιων συσκευών και υποθεμάτων. Οι δημόσιες αρχές δεν παρέχουν όμως τέτοιες πληροφορίες σε πρόσωπα που δεν διαθέτουν ειδικές εξουσίες.

55. Επομένως, είναι αβάσιμα και τα επιχειρήματα της Γαλλικής Κυβέρνησης ότι η εξουσία της Reprobel να λαμβάνει πληροφορίες από τις δημόσιες αρχές δεν αφορά τις σχέσεις της με τους υπόχρεους καταβολής του επίδικου τέλους, όπως απαιτεί η απόφαση. Αφενός, δεν απαιτείται, ούτε με την απόφαση Foster ούτε με τη μεταγενέστερη νομολογία του Δικαστηρίου, οι ειδικές εξουσίες ενός οργανισμού που εκτελεί καθήκοντα προς το δημόσιο συμφέρον να αφορούν, αυστηρώς και αποκλειστικώς, τις άμεσες σχέσεις του οργανισμού αυτού με ιδιώτη. Οι εξουσίες αυτές θεωρούνται ότι του παρέχονται *με σκοπό* την εκτέλεση των καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί προς το δημόσιο συμφέρον³³. Αφετέρου, δεν μπορεί να υποστηριχθεί σοβαρά, όπως προβάλλει η Γαλλική Κυβέρνηση, ότι το δικαίωμα της Reprobel να λαμβάνει πληροφορίες από τις τελωνειακές και φορολογικές αρχές αφορά τις σχέσεις της εταιρίας αυτής με τις εν λόγω αρχές και όχι με τους υπόχρεους καταβολής του επίδικου τέλους. Η Reprobel δικαιούται να λαμβάνει πληροφορίες οι οποίες δεν αφορούν τη φορολογική ή τελωνειακή της κατάσταση, αλλά τη δραστηριότητα των υπόχρεων καταβολής προκειμένου να καθορίσει το ποσό του επίδικου τέλους που αυτοί οφείλουν. Επομένως, το δικαίωμα αυτό αφορά προφανώς τις σχέσεις της με τους υπόχρεους καταβολής.

Ενδιάμεσο συμπέρασμα

56. Οι ανωτέρω εκτιμήσεις με οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η Reprobel πληροί τα κριτήρια της αποφάσεως Foster, καθόσον εκτελεί καθήκοντα προς το δημόσιο συμφέρον και διαθέτει, προς τούτο, εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες.

57. Το συμπέρασμα αυτό μπορεί να γενικευθεί. Η εισαγωγή στο εθνικό δίκαιο των εξαιρέσεων από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 συνιστά κρατική παρέμβαση προς το δημόσιο συμφέρον, ήτοι προς το συμφέρον όλων των χρηστών έργων και άλλων αντικειμένων προστατευόμενων από το εν λόγω δικαίωμα, οι οποίοι είναι φυσικά πρόσωπα. Ομοίως, συνιστά παρέμβαση προς το δημόσιο συμφέρον η καταβολή στους δικαιούχους της προβλεπόμενης στις εν λόγω διατάξεις δίκαιης αποζημίωσης καθώς και η οργάνωση ενός συστήματος χρηματοδότησης της αποζημίωσης αυτής, ιδίως διά της καταβολής τέλους ή άλλου ποσού εισπραττόμενου από τους παραγωγούς ή διανομείς συσκευών και υποθεμάτων που καθιστούν δυνατή την εφαρμογή των εν λόγω εξαιρέσεων από το δικαίωμα αναπαραγωγής. Κατά συνέπεια, ο οργανισμός στον οποίο έχουν ανατεθεί η είσπραξη του τέλους αυτού και η καταβολή δίκαιης αποζημίωσης στους δικαιούχους

³³ Απόφαση Foster (σκέψη 20).

εκτελεί καθήκοντα προς το δημόσιο συμφέρον. Ο οργανισμός αυτός διαθέτει κατ' ανάγκη, προς τούτο, εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες, με αφετηρία το δικαίωμα να απαιτήσει την καταβολή ενός τέτοιου τέλους³⁴. Επομένως, οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται απευθείας το δικαίωμα της Ένωσης στο πλαίσιο διαφοράς με έναν τέτοιο οργανισμό και να ζητούν να μην εφαρμοστούν εθνικές διατάξεις οι οποίες αντίκεινται στο δικαίωμα της Ένωσης.

58. Ως εκ τούτου, προτείνω να δοθεί στο πρώτο, στο δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα η απάντηση ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται απευθείας τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, προκειμένου να αποκλείσουν την εφαρμογή εθνικών διατάξεων που αντίκεινται στο δικαίωμα αυτό, έναντι οργανισμού στον οποίο ένα κράτος μέλος έχει αναθέσει την είσπραξη τελών για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημίωσης κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, καθώς και την καταβολή της αποζημίωσης αυτής στους δικαιούχους, ο οποίος οργανισμός διαθέτει ειδικές εξουσίες για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Πρόταση

59. Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Ondernemingsrechtbank Gent Afdeling Gent (πρωτοδικείο επιχειρηματικών διαφορών της Γάνδης, τμήμα Γάνδης, Βέλγιο) ως εξής:

- 1) Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, έχει άμεσο αποτέλεσμα και, ως εκ τούτου, ένας ιδιώτης μπορεί να το επικαλεστεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου προκειμένου να αποφύγει την καταβολή τέλους ως δίκαιης αποζημίωσης, όταν το τέλος αυτό εισπράττεται βάσει εθνικής ρυθμίσεως η οποία δεν συνάδει με τις εν λόγω διατάξεις της οδηγίας 2001/29, συμπεριλαμβανομένης της σχετικής με την ερμηνεία των διατάξεων αυτών νομολογίας του Δικαστηρίου.
- 2) Οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται απευθείας τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, προκειμένου να αποκλείσουν την εφαρμογή εθνικών διατάξεων που αντίκεινται στο δικαίωμα αυτό, έναντι οργανισμού στον οποίο ένα κράτος μέλος έχει αναθέσει την είσπραξη τελών για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημίωσης κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, καθώς και την καταβολή της αποζημίωσης αυτής στους δικαιούχους, ο οποίος οργανισμός διαθέτει ειδικές εξουσίες για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

³⁴ Πρβλ. απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2022, Ametic (C-263/21, EU:C:2022:644, σκέψεις 68 έως 72).